

Tür: Araştırma Makalesi

Kabul Tarihi: 25 Haziran 2024

Gönderim Tarihi: 26 Nisan 2024

Yayımlanma Tarihi: 25 Haziran 2024

Atıf Künyesi: Bagatur, Ögeday (2024), “Albert Camus'nün Yanlışlık ve Güner Sümer'in Yarın Cumartesi Adlı Yapıtlarında Aile Yapısının Bireyler Üzerinden Karşılaştırılması” **International Journal of Turkish Academic Studies (TURAS)**, C. 5, S. 1, s. 193-202

**“ALBERT CAMUS'NÜN YANLIŞLIK VE GÜNER SÜMER'İN YARIN
CUMARTESİ ADLI YAPITLARINDA AİLE YAPISININ BİREYLER
ÜZERİNDEN KARŞILAŞTIRILMASI”**

Ögeday BAGATUR¹

10.54566/turas.1473720

ÖZ

Bu çalışmada Fransız yazar Albert Camus'nün *Yanlışlık* adlı oyunu ile Türk yazar Güner Sümer'in *Yarın Cumartesi* adlı oyunu üzerinde durulmuştur. Çalışmada yazarların hayatlarından bahsedildikten sonra eserlerin olay örgüsü ve şahıs kadroları tanıtılmıştır. Daha sonra eserde yer alan şahıs kadrolarının karşılaştırması yapılmıştır. Eserlerde oluşturulan “aile” yapılarının benzerlikleri ve farklılıkları anlatılmıştır. İki farklı coğrafyada yetişmiş olan yazarların eserlerinde kurdukları aile yapıları benzerlik göstermektedir. Aileler aynı kişi sayısından oluşmakta ve ailenin ağabeyleri, ailelerinin

¹ Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: ogeday.bagatur@hbv.edu.tr, ORCID 0000-0002-6573-2478

geçimini üstlenmek için sorumluluk almak istemekteyken, küçük kardeşler ise kendi istekleri doğrultusunda bir yaşam kurma gayretindedirler. Anneler ise cefakâr rolleri ile her iki eserde karşımıza çıkmaktadır. Farklı kültürlerde yaşamış olsalar da her iki yazarın aileye bakışı aynıdır. Sonuç bölümünde ise her iki eserde de yer alan aile yapılarının benzer kişilik ve ruh durumları üzerine kurulduğu anlatılmış ve ayrıca aile yapılarının farklılıklarına değinilmiştir. Böylece biri Fransız diğeri de Türk edebiyatından olan iki eserde “aile” yapısının karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Albert Camus, Güner Sümer, *Yanlışlık*, *Yarın Cumartesi*, Tiyatro, Karşılaştırma.

“A COMPARISON OF FAMILY STRUCTURE ON INDIVIDUALS IN ALBERT CAMUS'S *WRONGNESS* AND GÜNER SÜMER'S *YARIN CUMARTESİ*”

ABSTRACT

This study focuses on French writer Albert Camus' play *Wrongness* and Turkish writer Güner Sümer's play *Tomorrow Saturday*. In the study, after mentioning the lives of the authors, the plot and personal staff of the works were introduced. Then, a comparison of the cast of characters in the works was made. The similarities and differences of the "family" structures created in the works were explained. The family structures established in the works of the authors who grew up in two different geographies are similar. The families consist of the same number of people and while the older brothers of the family want to take responsibility for the livelihood of their families, the younger siblings strive to establish a life in line with their own wishes. Mothers, on the other hand, appear in both works with their self-sacrificing roles. Although they live in different cultures, both authors have the same view of the family. In the conclusion section, it is explained that the family structures in both works are based on similar personalities and mental states, and the differences of family structures are also mentioned. Thus, a comparative analysis of the "family" structure in two works, one from French and the other from Turkish literature, has been made.

Keywords: Albert Camus, Güner Sümer, *Wrongness*, *Yarın Cumartesi*, Theater, Comparison.

GİRİŞ

Bir yazar, yazın hayatı boyunca birçok kesimi hem etkilemiş hem de başka yazar ve hayatların etkisi altında kalmıştır. Edebiyat araştırmalarının bir kolu olan “Karşılaştırmalı Edebiyat” da bu etki ve etkilenmeyi inceleyen bir alt disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Pichois Karşılaştırmalı Edebiyat’ı şöyle tanımlamaktadır: “Karşılaştırmalı

edebiyat; analogi, akrabalık ve etkileşim bağlarının araştırılması suretiyle, edebiyatı diğer ifade ve bilgi alanlarına ya da zaman ve mekân içerisinde birbirine uzak veya yakın durumdaki olaylarla edebî metinleri birbirine yaklaştırmayı amaçlayan yönetsel bir sanattır.” (Pichois, 1994: 182) Karşılaştırma eylemi kültürler arası olabileceği gibi aynı kültürde de yer alan isimlerin benzerlik ve farklılıklarını, hayatı yorumlayış tarzlarını daha iyi anlamamız bakımından önemlidir.

Gürsel Aytaç ise Karşılaştırmalı Edebiyat'ı “Edebiyat eserini inceleyen, araştıran edebiyat biliminin bir dalı...” olarak görmüştür. Aytaç'a göre Karşılaştırmalı Edebiyat'ın görevi “... farklı dillerde yazılmış iki eseri konu, düşünce ya da biçim bakımından incelemek, ortak, benzer ve farklı yanlarını tespit etmek, nedenleri üzerine yorumlar getirmektir.”(Aytaç, 1997: 7)

“Türk ve dünya edebiyatında farklı türlerde birçok eserin benzerlikler gösterdiği bilinmektedir.” (Sakallı, 2012: 1354) İster birbirine yakın kültürlerden isterse uzak kültürlerden olsun birçok eserde yazarların birbirlerinden etkilendiği, aynı tema ve konu etrafında eserlerini şekillendirip benzer şahıslarını eserlerine konu edindikleri bilinmektedir. Bu anlayışla Albert Camus'nün Yanlışlık ve Güner Sümer'in Yarın Cumartesi adlı oyunları incelenebilir. İki farklı kültürde yetişmiş olsalar da iki yazarın benzer duygularla hareket ederek “aile” ilişkilerine ve kişilere bakışı benzerlikler göstermektedir. Albert Camus, eserinde Türk kültürüyle ve değerlerimizle çok benzeşmeyen bir aile yapısı kursa da aile içi ilişkiler, kişilerin birbirlerine karşı sorumluluk algılayışı, birbirlerine olan sevgileri bakımından Güner Sümer'in eseri ile benzerlik kurduğu söylenebilir. Bu çalışmada yukarıda bahsi geçen benzerlik ve farklılıklar üzerinde durulmuştur.

1. Albert Camus ve Güner Sümer

İki yazarın ortak noktalarından biri de varoluşçuluk akımından etkilenmeleridir. Edebiyatın felsefi akımlarla etkileşimi düşünüldüğünde, en fazla varoluşçuluk akımının edebiyat yazını içerisinde etkisini gösterdiğini söyleyebiliriz. Çünkü varoluşçuluk akımı diğer felsefi akımlarda olduğu gibi bilimsel metinlerle ve eserlerle değil, edebî yazın türleriyle ilk yazını yapılan bir akım olmuştur. Varoluşçuluğun ilk ve temel eseri kabul edilen J.P. Sartre'nin Bulantı adlı eseri roman türündedir. Bir felsefe akımı olarak ortaya çıkan varoluşçuluğun özelden edebiyatla kurmuş olduğu ilişki bu akıma bağlı olanların düşüncelerini “roman ve dram şeklindeki eserler sayesinde” aktarmalarıyla ortaya çıkar. (Topçu, 2010: 28)

Her iki yazar da incelemeye konu olan eserlerinde karakterler üzerinden varoluşçuluğun temel problemlerini işlemişlerdir. Özellikle eserlerde yer alan Martha ve Fikret karakterleri üzerinden yabancılaşma, kaçış, yalnızlık gibi varoluşçuluğun temel konu ve

temalarını işlemişlerdir.

Albert Camus, Cezayir’de dünyaya gelen ve Cezayir Üniversitesi’nde Felsefe öğrenimini sağlık nedenleriyle tamamlayamayan bir Fransız sanatçı, filozof ve gazetecidir. Camus, varoluşçuluk ve saçmalık felsefesi üzerindeki görüşleriyle tanınır. Camus’nün varoluşçu kimliği ve felsefi görüşlerini özellikle birbirini tamamlayan Yabancı romanı ve Sisifos Söyleni adlı denemesinde görmek mümkündür. 1957’de edebiyata ve felsefi anlayışlarına yaptığı önemli katkılar sayesinde Nobel Edebiyat Ödülü’ne layık görülmüştür. (Camus, 2021: 7)

18 Mart 1936’da doğan Güner Sümer’in edebiyata olan ilgisi daha lise yıllarına dayanmaktadır. 1952-1956 yılları arasında Ahmet Oktay, Ferit Edgü, Demir Özlü, Hilmi Yavuz, Yılmaz Gruda ve Ece Ayhan ile Mavi dergisini çıkartmıştır. İlk şiiri Karanlıkta Bir Adam (Temmuz 1954) ve Bir Hikâye Sarhoş Oldu, Sokağa Dökülen Kan yahut Uzaklarda Olmak ve Bir Avuç Eylül adlı öyküleri de burada yayımlandı.

Güner Sümer eserlerinde varoluşçuluk akımından da hareketle merkeze insanı koymuştur. Bütün varlığıyla insan Sümer’in ilgi odağı olmuştur. Dertleriyle, acılarıyla, sevinçleriyle, hüznleriyle her şeyiyle insanı olduğu gibi karşımıza çıkarmıştır. Adalet Ağaoğlu, Sümer’in sanatını şöyle anlatır: “Günlük siyasete ve günübürlük ilişkilere ayak uydurmaya, bunlardan çıkar elde etmeye değil, kendini bugünden yarına aktarabilecek dayanıklı bir sanatı, edebiyatı gerçekleştiren bir dünyanın üyesi olmaya çaba harcamıştır. Yaptıklarıyla, yazdıklarıyla değil sadece yaşamıyla da. Yani kendi kendisiyle tutarlı kaldı. Her önüne gelenin, sopanın ucuyla dürterek o yana bu yana doğru yönlendiremediği aydın kimliklerine saygı duydu. Yaratılmış değerlere ve yaratılacak olanlara saygı duydu. Ekmek kavgası peşindeki adama saygı duydu. Bunalana, sıkılana, bunu gizlemeyene; kimsenin kafasını şişirmeden bunu yaşayana ve buna yaşamının her eylemiyle karşı çıkana saygı duydu. İnsana verilmiş bir yaşama büyük bir saygı duydu.” (Ağaoğlu, 1983: 12) Yazar kimliği dışında tiyatro oyunculuğu ve yönetmenlik de yapan Sümer 1977’de vefat etmiştir.

2. Eserlerin Kurguları ve Kişileri

2.1. Yanlışlık Oyununun Kurgusu ve Kişileri

Camus’nün 1943 yılında yazmış olduğu oyunu üç perdelik bir dramdır. Oyunun ilk perdesi 8, ikinci perdesi 8, üçüncü perdesi 4 sahneden oluşmaktadır. Oyunun kişileri şunlardır: Martha: Küçük kız kardeş. Maria: Ailenin gelini. Anne. Jan: Büyük erkek kardeş. İhtiyar Uşak: Otelde aileye yardımcı olan kişi.

2.2. Yarın Cumartesi Oyununun Kurgusu ve Kişileri

Sümer’in 1961 yılında kaleme aldığı eseri üç perdeden oluşmaktadır. Oyunun ilk perdesi

2, ikinci perdesi 3, üçüncü perdesi 3 sahneden oluşmaktadır. Oyunun kişileri şunlardır: Fikret: Küçük erkek kardeş. Nurten: Ailenin gelini. Anne. Tarık: Büyük erkek kardeş. Arif Hoca: Tarık'ın hapisneden arkadaşı.

3. Eserlerin Olay Örgüleri

3.1. Yanlışlık Oyununun Olay Örgüsü

Eser ailenin sahip olduğu otelde geçmektedir. Martha ve Anne oteli işletmektedirler. Otel işletmeciliğinin yanında müşterilerini öldürüp paralarını çalmaktadırlar. Ailenin babası kısa bir süre önce ölmüştür ve büyük erkek kardeş Jan babasının ölüm haberini öğrenince ailesinin yanına dönmek istemektedir. Jan otele döndüğünde kimse onu tanımaz çünkü yirmi yıl önce evi terk etmiştir. Büyük umutlarla eve dönen Jan büyük bir hayal kırıklığına uğramıştır. Martha ve Anne ise son öldürme işlerini yapıp buldukları kasabayı terk edeceklerdir. Son bir kişiyi öldürmeye karar verirler. Bu kişi de tanıyamadıkları aile üyesi olan Jan olacaktır. Martha her zamanki gibi öldürecekleri müşterilerinin çayına uyku ilacını koymuştur ve Jan'a bunu servis etmiştir. Jan da çayı içtikten sonra uykuya dalar ve Martha ile Anne onu taşıyarak nehre atarlar. Sonra otele dönüp parasını alırlar. İhtiyar Uşak ise Jan'ın yatağının altında pasaportunu bulur ve aileye teslim eder. Pasaportu alan Martha kardeşini, Anne ise oğlunu öldürdüğünü anlar. Bundan sonra Anne oğlunu öldürmüş olmanın verdiği acıya dayanamaz ve intihar eder. Martha ise durumdan hiç etkilenmez. Oyun Maria'nın gelip kocasının nerede olduğunu sorması ve Martha ile aralarında yaşanan diyaloglardan sonra sona erer.

3.2. Yarın Cumartesi Oyununun Olay Örgüsü

Eser ailenin evinde geçmektedir. Tarık dört yıl önce işlemediği bir suçtan ötürü hapse girmiş ve af çıkması ile eve dönmüştür. Tarık; annesini, eşini ve kardeşini bıraktığı gibi bulmayı ummaktadır. Anne bu dönüşten çok mutlu iken Fikret ve Nurten, Tarık'ın dönüşünden rahatsız olmuşlardır. Çünkü Fikret ve Nurten bu dört yılda birlikte olmuşlar ve çocuk beklemektedirler. Tarık döndükten sonra hemen bir iş bulmak ve ailesinin geçimini sağlamak ister ama hapisneden çıkan birine kimse iş vermez. Bu durum Tarık'ı umutsuzluğa sürükler ve bulunduğu yerden ayrılmak, kendisini tanımayan insanların bulunduğu yere gitmek ister. Fikret ve Nurten'in rahatsızlıkları giderek artmaya başlar ve aralarındaki samimiyet de azalır. Fikret çocuğu aldırarak ister Nurten bu duruma karşı olsa da sonunda rıza gösterir ve çocuğu aldırırlar. Tarık evdeki gerginliğin ve durumun farkındadır. Kardeşi ile eşinin birlikte olduğunu anlar, sonrasında Fikret de durumu ağabeyine itiraf eder. Tarık herkesin beklediği gibi onlara bağırıp çağırılmaz ve durumu kabullenip büyük bir olgunluk göstererek onları affeder. "Cumartesi" oyunda bir metafor olarak kullanılır. "Cumartesi" hep bir umudu ve özgürlüğü simgeler. İnsan "Cumartesi"lerinde mutludur ve özlemle onu bekler ya da ona

gider. Sonrasında Tarık'ın hapisaneden arkadaşı olan Arif Hoca da hapisaneden çıkmıştır ve Tarık'ı ziyarete gelir. Arif Hoca hayata karşı bütün umudunu kaybetmiştir ve son bir soygun yaparak hayatını rahat yaşamak istemektedir. Bu teklifle Tarık'a gelir ama Tarık onu reddeder. Arif Hoca soygunu yaptıktan sonra Tarık'a bir şans daha vermek için evine gelir ve onunla kaçmasını teklif eder. Tarık tekrar Arif Hoca'yı reddeder ve bekçiler evlerine gelip ikisini birden karakola götürürler. Mahkemede Arif Hoca her şeyi kendisinin planladığını söyler ve Tarık'ın suçsuz olduğu anlaşılır. Sonrasında Tarık ilk hapse girdiği olaydan da haklanarak eve döner ve Nurten'le birlikte kendi "Cumartesi"lerini bulmaya bir sahil kasabasına giderler.

4.Eserlerdeki Aile Yapılarının Bireyler Üzerinden Karşılaştırması

Her iki eserde aileler aynı kişi sayılarından oluşmaktadır: Anne, iki kardeş ve gelinler olmak üzere toplam dört kişi. İki eserde de büyük erkek kardeşler (Jan ve Tarık) belirli sebeplerden dolayı ailelerinden uzak kalmıştır. Jan yirmi yıl önce ailesini terk etmiştir, Tarık ise dört yıl önce işlemediği bir suçtan dolayı hapse girmiştir. İki ailede de babalar vefat etmiştir. Yarın Cumartesi eserinde baba, çocuklar küçükken evi terk etmiş ve kısa bir süre sonra da ölüm haberi gelmiştir. Yanlışlık eserinde ise baba kısa bir süre önce vefat etmiştir. Her iki eserde de "ölüm" ve "hırsızlık" teması ailelerle iç içe olarak işlenmiştir. Yanlışlık eserinde aile insanları öldürerek ve öldürdükleri insanların paralarını çalarak geçimlerini sağlamaktadır. Yarın Cumartesi adlı oyunda ise Tarık'ın üzerine cinayet suçu kalmış ve oyunun sonunda Arif Hoca karakteri soygun yapıp beraber Tarık'la payı bölüşmeyi teklif etmiştir.

Aile yapılarındaki ilk farklılık kendini ailelerin hayata bakışı ve geçimlerini sağlama üzerinden gösterir. Yarın Cumartesi adlı eserde "aile" yapısı geleneksel normlara uyar ve evin geçimini evin erkeği sağlar. Tarık hapisteyken evin geçimini Fikret sağlamaktadır. Yanlışlık oyununda ise aile geçimini insan öldürerek sağlar. Camus'nün eserinde Martha ve Anne, diğer bir aile üyesi olan Jan'ı tanımaz ama Yarın Cumartesi eserinde özellikle anne Tarık'ın dönüşünü sabırsızlıkla bekler.

4.1. Anneler

Her iki eserde de "Anne"ler yaşamlarını çocuklarına adamışlardır. Onlar için yaşarlar. Beklentilerini bir kenara koyup çocuklarının hayalleriyle yaşamlarını sürdürürler. Çocukları nereye gitmek isterse onlarla oraya gidip yaşamlarını sürdürmek isterler. "Anne: ... kurtulacağız nihayet; ama bil ki sen ait olduğun yere gidiyor olacaksın o vakit, ben yanı başında kim bilir nereye?" (Camus, 2012: 20) "Tarık: Unutma. Mektubumu alır almaz geleceksin. Anne: Tabii. Hele sen işlerini yoluna koy." (Sümer, 2006: 105) Her iki anne de çocuklarına koşulsuz sevgi ile bağlıdır. Yarın Cumartesi oyununda Fikret ile Nurten'in beraber olduğu ve bir çocuklarının olacağını öğrendikten sonra bu durum

karşısında bile çocuğunu sevmekten vazgeçmez. “Anne: Bazen senden nefret etmek istiyorum. Fikret: Biliyorum, benden hepiniz nefret ediyorsunuz. Anne: Hayır. Senden nefret etmek elimden gelmiyor.” (Sümer, 2006: 47) Yanlışlık oyununda ise aile sebep oldukları o kadar ölüme rağmen Anne kızına olan sevgisini korur. “Anne: Yüzün taş kesmiş Martha senin! Martha: Demek sevmiyorsunuz artık bu yüzü? Anne: Seviyorum galiba, gene de seviyorum.” (Camus, 2012: 16)

Anne’lerdeki farklılıklara değinecek olursak eğer; Yanlışlık eserindeki anne cinayet işleyen, hırsızlık yapan, oğlunu tanımayan biridir. Oğlunu öldürmenin vermiş olduğu pişmanlık sonrasında ise intihar eder. “Anne: ...ben öldürdüm onu... Sen tanımamış mıydın onu?.. Oğlumdan fazla gün gördüm şu hayatta. Tanıyamadım oğlumu, kendi ellerimle aldım canını... bırak gideyim oğlumun yanına.” (Camus, 2012: 75-78) Yarın Cumartesi eserinde ise Anne hep yol gözleyen biridir, ilk olarak kocasının yolunu gözlemiş sonra da çocuklarının yolunu gözleyecektir. “Fikret: Sen hep beklersin anneciğim. Eskiden babamı beklerdin. Şimdi ağabeyimi bekliyorsun. Belki bir gün de beni...” (Sümer, 2006: 21)

Geleneksel aile yapısına uygun olarak her iki eserde de “anne” karakterleri çocuklarını düşünen, onlar için istemedikleri yaşama katlanan ve onlar için her şeyi yapabilecek karakterler olarak karşımıza çıkar. Anneler üzerindeki farklılık ise yaşamlarının geçimini sağlamak için ailede aldıkları roller üzerindedir. Sümer eserinde geleneksel aile yapısına uygun olarak bir “ev hanımı” profili çizmiştir. Camus ise aileyi geçindirmek için çalışan bir anne aktarmıştır. Sonuç olarak söylemleri ve fedakârlıklarıyla “anne” karakterleri geleneksel aile yapısına benzer özellikleri ile her iki eserde de karşımıza çıkar.

4.2. Kardeşler

Eserlerde yer alan büyük erkek kardeşlerin birbirine benzer çok yönü bulunmaktadır. Jan ve Tarık ailelerinden belirli sebeplerle uzak kalmışlardır. Jan evi terk etmiş Tarık ise işlemediği bir suçtan dolayı hapse girmiştir. “Jan: ...Yirmi yıl önce kapıyı vurdum çıktım.” (Camus, 2012: 21) Her iki karakter de ailesine karşı kendilerini sorumlu hissetmektedir. “Jan: ...Onlara karşı vazifelerim olduğunu babamın ölüm haberini alınca anlayabildim ancak ve şimdi çoktan beridir yapmam gerekeni yapıyorum... zaman gerek evin oğlu olmaya.” (Camus, 2012: 23) “Tarık: Hemen. Yarından tezi yok iş aramaya başlıyorum... Dört yıldır dinlendiğim yetmez mi? Artık çalışmak istiyorum.” (Sümer, 2006: 28) Her ikisi de döndüklerinde her şeyi bıraktığı gibi bulmak ister ama işler istedikleri gibi olmaz. Tarık, Nurten’in onu sevdiğini ve onunla hayaller kurduğunu sanarak Nurten’e “Belki de çocuğumuz olur. Kız mı istersiniz oğlan mı ha? Sevimli bir şey. Şöyle insanın ayaklarına dolanan bir velet.” der. (Sümer, 2006: 28) Jan ise otele döndükten sonra hiçbir şeyi eskisi gibi bulmaz. “...Her tarafı yenilenmiş, tanıdık gelmiyor hiçbir şey.” (Camus, 2012: 60) Jan ve Tarık yaşadıkları durumlardan sonra hem umutlanıp

mutlu olurlar hem de umutsuzluğa kapılıp çekip gitmek isterler. “Tarık: Güzel bir gün olacak. Havada tek bulut yok. Pencereden baktım, bahçedeki armut ağacı bile çiçeklenmiş. Beyaz çiçekleri var...On gündür başvurmadığım yer kalmadı. Umudumu kırayayım dedim. Ama nereye gittiysem elim boş döndüm... Artık buralardan gitmeliyim anne. Anlaşıldı, bu şehir beni istemiyor.” (Sümer, 2006: 48-57) “Jan: Yarın olsun. Maria’yı alıp geleceğim erkenden, geçeceğim karşılarına ve ‘Ben geldim.’ diyeceğim. Biliyorum mutlu olacaklar... Bütün bunlar saçmalık. Ne işim var benim burada?” (Camus, 2012: 60-68)

Jan ve Tarık’ın farklılıkları ise ilk olarak ailelerinden ayrı kalma sebepleridir. Jan evi terk etmiş, Tarık ise hapse girmiştir. Jan bilmeden de olsa ölümüne gitmiştir, Tarık ise Nurten’le birlikte evden ayrılmıştır. Jan ailesi tarafından tanınmazken, Tarık ile ailesi arasındaki bağlar daha kuvvetlidir. “Jan: Haklısın ama ne hayaller kuruyordum ben bir bilsen. Yuvaya dönüşümü kutlamayı beklerken sofrada, parasını ödediğim birayı getirip koydular önüme.” (Camus, 2012: 22) Tarık herkese karşı anlayışlıdır, Fikret ve Nurten’i affeder. “Tarık: Biz seninle eski dostuz. Anlarsın ya... Olup bitenler hiçbir şeyi değiştiremez.” (Sümer, 2006: 80)

Ailelerin küçük kardeşleri olan Martha ve Fikret arasında da pek çok benzerlik bulunmaktadır. Her ikisi de aile bireylerine tepkilidir. Fikret, Nurten ile olan ilişkisinden dolayı Tarık’ın dönüşüne ve ona tepki duyarken “Fikret: Yeter artık. Şu kapıdan içeri girdin gireli komik bir oyun oynamaya çalışıyorsun. Biraz da gerçek yüzünü göster.” (Sümer, 2006: 48) Martha ise yıllardır onlarla olmayan ağabeyi Jan’a ve Jan’ın ölümünden dolayı duyduğu pişmanlık ile intihar etmek isteyen annesine tepkilidir. “Martha: Olmaz anne, gidemezsiniz beni bırakıp. Unutmayın kalan bendim başucunuzda, oydu çekip giden, bir ömür boyu beni buldunuz yanınızda...” (Camus, 2012: 78) Her iki kardeş de kendilerini buldukları yere ait hissetmez ve gidebilecekleri yerlerin hayallerini kurarlar. “Martha: Evet, bıktım usandım artık bu ruhu taşımaktan anne, günü gelse de kavuşsam o güneşin altında bütün soruların küle döndüğü topraklara. Buraya ait değilim ben.” (Camus, 2012: 20) “Fikret: Mesela diyorum. Yabancı bir yerlere. Kimselerin beni tanımadığı yerlere. İnsan bazen kaybolmak istiyor. Hiç değilse sevdiği insanları özlemek...” (Sümer, 2006: 21) Martha ve Fikret, ailelerine karşı olan sorumluluklarını yerine getirmişlerdir. Martha, annesiyle birlikte otelde çalışırken; Fikret ise ağabeyi yokken çalışarak ailesine bakmıştır. “Tarık: Dört yıl evin erkekliğini yaptın. Fikret: Ne yalan söylemeli. Çalıştım. Hem de eşekler gibi.” (Sümer, 2006: 29)

Martha ve Fikret birbirlerinden sorumluluk alma, hayattan ne istediğini bilme konularında ayrılırlar. Martha kararlı, ne istediğini bilen bir karakter olarak eserde karşımıza çıkarken “Martha: Benim insan yanım arzularımdan ibarettir ve yoluma çıkanı ezmekten çekinmem...” (Camus, 2012: 58) Fikret ise tam tersi olarak kararsız, sorumluluk

almak istemeyen biridir. Tarık'ın dönmesi ile Fikret, Nurten ile olan ilişkisini bir "günah" olarak görür. "Fikret: Bir günahı nasıl beraber paylaştıksa, onu yine beraber saklamasını bilelim. Nurten: Günah ha? Paylaştığımız bir günah... Fikret: Berbat günlerdi onlar. Üzerine bir kül atalım olsun bitsin..." (Sümer, 2006: 18)

Martha ve Fikret yazarların varoluşçu tavırlarını sergilemeleri bakımından da önemlidir. Bulunduğu yere ait hissedememe, bir kaçış arzusu bu karakterler üzerinden şekillenir. Küçük kardeşler kendi istedikleri gibi bir hayat yaşamak isterler ve içlerinde oldukları yaşam da uyum sağlayamadıkları bir yaşamdır. Bu yüzden istedikleri yaşam için ailelerine de karşı gelirler ve onların istemedikleri davranışlara ve düşüncelere yönelirler.

SONUÇ

Karşılaştırmalı edebiyat kavramı altında incelenen eserlerde birbirinden farklı kültürlerde ve coğrafyalarda yetişmiş olan iki yazarın "aile" kurumuna nasıl baktıkları benzerlik ve farklılıklarıyla çalışmada anlatılmıştır. Farklı kültürlerde olsalar da iki yazar için aile, içerisinde kurulan bağlarla değerlidir. Camus'nün eserinde aile çarpık ilişkilerle "katil" bir aile olsa da sonunda başta anne olmak üzere aile değerlerinin hatırlanması ve sevgi bağının ön planda olduğu tespit edilmiştir. Sümer'in eserinde ise ailenin Türk kültürüne uygun olarak geleneksel yapı içerisinde daha sıkı bağlarla oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Burada da çarpık ilişkiler göze çarpsa da sonunda aile olabilmeyi başaran kahramanlarımız sorunlarının üstesinden gelebilmiştir. Aile olmayı başarabilmek iki eserde de temel problematik olmuştur.

Çalışmaya konu olan iki eser aile yapısına bakışları bakımından pek çok müşterek noktada birleşmektedir. Aileyi oluşturan kişilerin sayısı, hayata bakış açıları, söylemleri gibi pek çok noktada benzerlikler tespit edilmiştir. Eserlerde yer alan farklılıklar ise temelde ailelerin geçim kaynakları ve ahlak görüşleri olarak göze çarpmaktadır. Yanlışlık eserinde aile, insan öldürmeyi ve hırsızlık yapmayı kabullenmiş durumdayken Yarın Cumartesi eserinde ise aile Tarık'a atılan, gerçek olmayan suçun bile pişmanlığını yaşamaktadır. Bu gibi hususların haricinde oyunlarda yer alan kişilerin kurgusu, hayata bakış açıları, arzuları, istekleri, umutları, umutsuzlukları, kendilerini adamaları gibi pek çok durumda eserlerde bir benzerlik göze çarpmaktadır. Kurgusal olarak iki eserin de üç perdeden oluşması diğer bir benzerlik durumu olarak tespit edilmiştir. Farklı yerlerde yetişmiş yazarlar tarafından yazılan eserler üzerinden hareket ederek aile yapısının ve bireylerin nasıl işlendiği benzerlik ve farklılıklarıyla anlatılmıştır.

KAYNAKÇA

Ağaoğlu, Adalet (1983), **Güner Sümer Toplu Eserleri I**, Ada Yay., İstanbul.

Aytaç, Gürsel (1997), **Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi**, Gündoğan Yay., İstanbul.

Camus, Albert (2021), **Yanlışlık**, Can Yay., İstanbul.

Pichois, M.Andre Rousseau-Claude (1994), **Karşılaştırmalı Edebiyat**, MEB Yay., İstanbul.

Sakallı, Fatih (2012), “Ahmet Midhat Efendi'nin “Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş” Oyunu ile Racine'in “Phedre” Oyunu Arasında Bir Mukayese Denemesi”, **Turkish Studies**, 7/2 (1353-1361).

Sümer, Güner (2006), **Bütün Oyunları 2, Yarın Cumartesi- Baba ile Oğul**, Mitos Boyut Yay., İstanbul.

Topçu, Nurettin (2010), **Varoluş Felsefesi Hareket Felsefesi**, Dergâh Yay., İstanbul.